Aan: de gemeenteraad

Datum: 13 oktober 2026
Betreft: Gevolgen septembercirculaire 2026

Bijlage(n):
Portefeuillehouder: W. Boelens

Zaaknummer
529434

Bezoekadres
Capucijnerplein 1
6021 CA Budel

Postadres
Postbus 2090
6020 AB Budel
www.cranendonck.nl

Contactpersoon
G Janssen
T: 0402083759
E: gerard.janssen@a2samenwerking.nl

Beste raadsleden,

De algemene uitkering van het gemeentefonds is de grootste inkomstenbron van onze gemeente en bepaalt voor circa 60% onze inkomsten. In deze brief informeren we u op hoofdlijnen over de financiële gevolgen van de septembercirculaire gemeentefonds 2026. De septembercirculaire 2026 is gebaseerd op de Miljoenennota van het Rijk.

Relatie met begroting 2027
De begroting 2027-2030 is gebaseerd op de meicirculaire 2026. Op basis van de septembercirculaire 2026 wordt de algemene uitkering ten opzichte van de meicirculaire 2026 voor de jaren vanaf 2027 iets naar boven bijgesteld. Voor 2026 is er een neerwaartse bijstelling. In 2026 is de netto-daling € 48.000. In 2027 is de netto-stijging € 67.000. In 2028 bedraagt de netto-stijging € 3.000 oplopend naar € 89.000 en € 120.000 in 2029 en 2030.

De belangrijkste onderwerpen van de septembercirculaire 2026 zijn de stijging van de inflatieverwachting in 2027, middelen voor de uitvoering van de Wet Versterking regie volkshuisvesting en de ontwikkeling van de uitkeringsbasis. Verder ontvangen we middelen om te voldoen aan de gewijzigde Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob).

Gevolgen septembercirculaire 2026 voor de meerjarige resultaten
In tabel 1 is het meerjarige beeld van de begroting 2027-2030 geactualiseerd, inclusief de financiële gevolgen van de septembercirculaire 2026.

Tabel 1: financieel beeld begroting 2027 na verwerking septembercirculaire 2026

(bedragen x € 1.000 / V=Voordelig N=Nadelig)	2026	2027	2028	2029	2030
Structureel begrotingssaldo (stand 13-10-2026) en begroting 2027	716 V	189 V	2.901 N	3.394 N	3.572 N
Incidenteel begrotingssaldo (stand 13-10-2026) en begroting 2027	1.836 N	871 N	388 N	75 N	-
Begroting 2027-2030	**1.120 N**	**682 N**	**3.289 N**	**3.469 N**	**3.572 N**
Netto mutaties septembercirculaire (structureel)	**48 N**	**67 V**	**3 V**	**89 V**	**120 V**
Resultaten structureel na septembercirculaire 2026	668 V	256 V	2.898 N	3.305 N	3.452 N
Resultaten incidenteel na septembercirculaire 2026	1.836 N	871 N	388 N	75 N	-
Begroting 2027-2030 na septembercirculaire 2026	**1.168 N**	**615 N**	**3.286 N**	**3.380 N**	**3.452 N**

Toelichting

Op de volgende pagina's van de raadsinformatiebrief is een toelichting en verdere verdieping van de financiële gevolgen van de septembercirculaire 2025 opgenomen.

Opbouw bruto-effect algemene uitkering
Het bruto-effect op de begroting is als volgt opgebouwd:

Tabel 2: opbouw bruto-effect septembercirculaire 2026 op begroting

(bedragen x € 1.000 / V=Voordelig N=Nadelig)	2026	2027	2028	2029	2030
1. Acress		291 V	282 V	339 V	341 V
2. Hoeveelheidsverschillen/ontwikkeling uitkeringsbasis	-49 N	-101 N	-157 N	-128 N	-97 N
3. Wet versterking regie volkshuisvesting	104 V	100 V	103 V	106 V	110 V
4. Openbare bibliotheken		105 V			
5. BRP; tolken	52 V				
6. Uitvoeringskosten inburgering	21 V				
7. IBO sproblematische schulden		13 V	13 V	13 V	13 V
8. btw compensatiefonds	-32 N				
9. Spreidingswet	31 V				
10. Overig	-3 N	1 V	2 V	2 V	
Totaal bruto-effect op de begroting	**124 V**	**409 V**	**243 V**	**332 V**	**367 V**

1. Accres
Met ingang van 2024 geldt de nieuwe financieringssystematiek. De nieuwe financieringssystematiek houdt in dat de volumeontwikkeling van het gemeentefonds wordt gebaseerd op een historisch gemiddelde van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product (bbp). Verder betekent de nieuwe financieringssystematiek dat het loon- en prijsontwikkeling (LPO) accres met ingang van 2024 wordt gebaseerd de prijs bruto binnenlandse product (pbbp).

Volume accres
Het volume accres voor 2027 is gebaseerd op een 8-jaars historisch gemiddelde (2018 t/m 2025) van de ontwikkeling van het bbp. In de septembercirculaire is een nieuwe raming voor het accres 2027 en verder opgenomen. Voor de jaren 2029 en 2030 is de raming van het volume deel naar boven bijgesteld. Voor Cranendonck betekent dit een voordeel van € 62.000 vanaf 2029.

Loon- en prijs (LPO) accres
De indexatie voor inflatie volgt de prijs bbp van het lopende jaar. Voor 2027 is de raming voor de prijs bbp naar boven bijgesteld. Cranendonck ontvangt hierdoor vanaf 2025 circa € 290.000 meer algemene uitkering.

Door de verwachte hogere loon- en prijsontwikkeling verhogen we de stelpost aan de lastenkant van de begroting met € 180.000. Hiermee volgen we de bestendige gedragslijn van de laatste jaren.

2. Hoeveelheidsverschillen en ontwikkeling uitkeringsbasis
Behalve het accres zijn er andere factoren die de hoogte van de algemene uitkering bepalen. Een deel van de uitkering wordt bepaald door zogenaamde P*Q (prijs maal hoeveelheid) mutaties. Een gemeente krijgt bijvoorbeeld voor elke inwoner een vastgesteld bedrag. Wanneer het aantal inwoners daalt, daalt de uitkering. Dit geldt bijvoorbeeld ook voor het aantal leerlingen en uitkeringsontvangers.

Door actualisatie van de demografische gegevens is de uitkeringsfactor neerwaarts bijgesteld. De demografische ontwikkeling heeft een opwaarts effect op de uitkeringsbasis; om het gemeentefonds gelijk te houden, daalt daardoor de uitkeringsfactor. De daling van het aantal bijstandsontvangers dempt dit effect enigszins.

Door de continue bijstellingen van de aantallen vindt er bij iedere circulaire een aanpassing van de hoeveelheden en de uitkeringsfactor plaats.

3. Wet versterking regie volkshuisvesting

Het wetsvoorstel Versterking regie volkshuisvesting zorgt ervoor dat overheden kunnen sturen op hoeveel, waar en voor wie er wordt gebouwd. Het Rijk, provincies en gemeenten kunnen zo de regie hernemen op de volkshuisvesting en de woningbouwopgave in het bijzonder.

Met de inwerkingtreding van het wetsvoorstel Versterking regie volkshuisvesting ontstaan extra werkzaamheden voor de medeoverheden. In een artikel 2 onderzoek is vastgesteld dat deze werkzaamheden financiële gevolgen hebben voor gemeenten (en provincies) in de vorm van incidentele en structurele uitvoeringslasten. Ter compensatie van de in het artikel 2 onderzoek geïdentificeerde incidentele uitvoeringslasten is in 2025 reeds incidenteel € 48,8 miljoen aan de algemene uitkering toegevoegd. In deze circulaire worden de middelen voor de jaren 2026 en verder overgeheveld. Het gaat om een jaarlijkse bijdrage van € 56,2 miljoen. Voor Cranendonck leidt dit tot leidt dit tot een hogere algemene uitkering van ruim € 100.000.

De middelen van 2026 storten we in de reserve versnelling woningbouw. Uit deze reserve dekken we de inhuur die wordt ingezet voor de Wet versterking regie volkshuisvesting in 2026 tot een bedrag van € 104.000 (medewerker/beleidsadviseur Wonen).
Omdat in de begroting 2027-2030 van Cranendonck middelen (€ 57.500) zijn opgenomen voor een die betrekking op de extra werkzaamheden in relatie tot de Wet versterking regie volkshuisvesting beleidsadviseur Wonen (0,5 fte) voegen we het restant (circa 42.500) toe aan het p-budget. Dit budget is bedoeld om de extra werkzaamheden voor Cranendonck uit te kunnen voeren.

4. Openbare bibliotheken
Het doel van de uitkering is gemeenten en provincies in staat te stellen te voldoen aan de gewijzigde Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen. Het college van burgemeester en wethouders moet met deze zorgplicht voorzien in een aanbod van bibliotheekvoorzieningen. Het aanbod van deze voorzieningen moet als geheel binnen redelijke afstand voor de inwoners toegankelijk zijn en ten minste één bibliotheekvoorziening in stand houden die alle vijf de wettelijke bibliotheekfuncties vervult, een fysieke collectie heeft en over een professionele personeelsbezetting beschikt. Gemeenten ontvangen hiervoor een bijdrage van € 62 miljoen in 2027. Het bedrag wordt over alle gemeenten verdeeld op basis van een bedrag van € 3,05 per inwoner, op basis van het inwonersaantal op 1 januari 2026. Voor kleinere gemeenten waar het bedrag per inwoner lager uitkomt dan € 105.000, wordt de uitkering aangevuld tot € 105.000.

Wij oormerken dit bedrag aan lastenkant van de begroting.

5. BRP; tolken
Cranendonck ontvangt een bijdrage voor de tolkenkosten van de BRP straat. Naar aanleiding van een wijziging in de taakverdeling tussen de operationele BRP-straten en partners in de migratieketen ontvangen gemeenten nu een vergoeding voor tolkenkosten middels deze decentralisatie-uitkering. Het gaat om een totaalbedrag van € 515.000 in 2026. De verdeling van dit budget is gebaseerd op het aantal inschrijvingen vanaf 1 juli en verder in 2026. Cranendonck ontvangt voor 2026 € 52.000. Wij oormerken dit bedrag aan de lastenkant van de begroting.

6. Uitvoeringskosten inburgering
In het bestuurlijk overleg tussen de minister voor Werk en Participatie en de VNG op 25 juni jl. is overeenstemming bereikt over een tegemoetkoming op de uitvoeringskosten inburgering. Uit het onderzoek naar de betaalbaarheid van de Wet inburgering 2021 voor gemeenten, blijkt dat gemeenten een tekort hebben op de uitvoeringskosten. Dit tekort is grotendeels terug te voeren op grotere aantallen inburgeringsplichtigen dan vooraf geraamd. Om gemeenten hierin tegemoet te komen, stelt het ministerie van SZW in totaal € 93 miljoen beschikbaar voor de jaren 2026, 2027 en 2028.

Voor het jaar 2026 is een bedrag van € 31 miljoen beschikbaar. De middelen zijn erop gericht om te zorgen dat gemeenten hun wettelijke taken kunnen blijven uitvoeren. Naar verwachting wordt in het voorjaar van 2027 de middelen voor de jaren 2027 en 2028 beschikbaar gesteld. Voor Cranendonck levert dit een hogere uitkering op van € 21.000. Wij oormerken dit bedrag aan de lastenkant van de begroting.

7. Problematische schulden
Het kabinet heeft vroegsignalering ingevoerd om problematische schulden in een zo vroeg mogelijk stadium aan te pakken. Partijen voeren verbetermaatregelen door met als doel om het bereik van de doelgroep te verdubbelen en de ongewenste uitval van de deelnemende doelgroep te halveren. Vanuit het ministerie van SZW wordt vanaf 2027 structureel € 19,7 miljoen beschikbaar gesteld. Deze middelen zijn bedoeld om vroegsignalering beter in te richten. Voor gemeente Cranendonck bedraagt dit vanaf 2027 € 13.000. Wij oormerken dit bedrag aan de lastenkant van de begroting.

8. Btw compensatiefonds
Gemeenten kunnen de btw die ze moeten betalen declareren bij het Rijk (het Btw-compensatiefonds). Dit fonds kent echter een plafond. Declareren de gezamenlijke gemeenten méér dan er in het Btw-compensatiefonds beschikbaar is, dan moet het gemeentefonds bijpassen. Blijft er geld over in het Btw-compensatiefonds, dan vloeit dit terug naar het gemeentefonds.

Jaarlijks wordt bij de septembercirculaire een voorschot verstrekt op de verwachte onderschrijding van dat kalenderjaar. In de meicirculaire van het volgende jaar volgt dan de afrekening. Voor deze circulaire levert dat voor Cranendonck een nadeel op van € 32.000.

9. Spreidingswet
Vanuit de Spreidingswet hebben gemeenten een nieuwe taak gekregen in het realiseren van opvangplekken. Zij ontvangen hiervoor in 2027 middelen vanuit het gemeentefonds. Voor gemeenten is er een totaalbedrag van in totaal € 15,3 miljoen beschikbaar. Elke gemeente ontvangt een vast bedrag van € 20.000. Het resterende bedrag wordt verdeeld op basis van de indicatieve verdeling van het aantal opvangplaatsen per gemeente. Voor gemeente Cranendonck bedraagt dit € 31.000.

10. Overige taakmutaties
In de septembercirculaire 2026 zijn ook een aantal geringe mutaties verwerkt (Bijstand jongerennorm
BRP Logisch Ontwerp, BRP experiment, Bijdrage gebruik BRP 2026, Naheffing BRP 2025, Wet op de lijkbezorging, Handelsregister KVK, Wetsvoorstel Onderwijshuisvesting, Landelijke aanpak adreskwaliteit (LAA), Europese richtlijn energieprestaties van gebouwen (EPBD). Deze bedragen zijn aan de lastenkant van de begroting gedeeltelijk gealloceerd.

Netto-effecten (vrij besteedbaar) septembercirculaire 2026
In de vorige paragraaf zijn we ingegaan op de bruto-effecten van de septembercirculaire 2026. In deze bruto- effecten zijn een aantal onderdelen opgenomen die aan de lastenkant van de begroting geoormerkt moeten worden. In de onderstaande tabel vertalen we de bruto-effecten naar netto-effecten (vrij besteedbaar) voor de (meerjaren)begroting.

Tabel 3: netto-effect (vrij besteedbaar) septembercirculaire 2026 op begroting

(bedragen x € 1.000 / V=Voordelig N=Nadelig)	2026	2027	2028	2029	2030
a. Totaal bruto effect septembercirculaire 2026 t.o.v. meicirculaire 2026	124 V	409 V	243 V	332 V	367 V
Te oormerken middelen:					
b. hogere loon- en prijscompensatie		-180	-180	-180	-180
c. Wet regie versterking Volkshuisvesting	-104	-43	-46	-49	-53
d. Openbare bibiotheken	-	-105	-	-	-
e. BRP; tolken	-52	-	-	-	-
f. Problematische schulden		-13	-13	-13	-13
g. Uitvoeringskosten inburgering	-21	-	-	-	-
h. Overig	5	-1	-1	-1	-1
i. Totaal te oormerken middelen (b t/m h)	**-172**	**-342**	**-240**	**-243**	**-247**
j. Effect op de begroting (a+i)	**-48 N**	**67 V**	**3 V**	**89 V**	**120 V**

Overige aandachtspunten

Onderzoeksagenda verdeelmodel algemene uitkering

Er wordt vervolgonderzoek gedaan naar het sociaal domein, voor de clusters Individuele voorzieningen Jeugd, Individuele voorzieningen Wmo en Sociale basisvoorzieningen. Uit het onderzoek Grootstedelijke kosten zijn eveneens aanvullende inzichten gekomen met betrekking tot het sociaal domein. Deze inzichten zullen ook bij dit vervolgtraject worden betrokken. Verder zullen de clusters Participatie, Onderwijs en Orde en veiligheid worden herschat. Dit aangezien nader onderzoek nodig is naar de vervanging van de huidige maatstaf ‘niet-westerse migranten’ en ter verbetering van de huidige maatstaf ‘huishoudens laag inkomen met drempel’. Tot slot wordt vervolgonderzoek gedaan naar de verevening van de inkomsten. Dit betreft de aftopping van de OZB en de overige eigen middelen.

De Kamer wordt na de zomer geïnformeerd over het vervolgtraject voor de herziening van het verdeelmodel per 1 januari 2029.

Met vriendelijke groet,

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN CRANENDONCK,
De secretaris, De burgemeester,

E. Jacobs F.A.P. van Kessel